

**Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk
Algısını Belirleme Üzerine Bir Araştırma: Kandıra Meslek
Yüksekokulu Örneği**

*A Study on Determination for Corporate Social Responsibility
Perceptions of Vocational School Students: Kandıra Vocational School
Sample*

Tülin Bayraktar

Sakarya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

Sakarya University Institute for Social Sciences

Labour Economics and Industrial Relations Department

bayraktartulin83@gmail.com

Dilay Güvenç

Sakarya Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı

Sakarya University Institute for Social Sciences

Labour Economics and Industrial Relations Department

dilay.dilay@windowslive.com

Temmuz 2014, Cilt 5, Sayı 2, Sayfa: 40-50

July 2014, Volume 5, Number 2, Page: 40-50

P-ISSN: 2146-0000

E-ISSN: 2146-7854

İMTİYAZ SAHİBİ / OWNER OF THE JOURNAL
İsmail AKBIYIK
(ÇASGEM Adına / On Behalf of the ÇASGEM)

EDİTÖR / EDITOR IN CHIEF
Dr. Erdem CAM

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ / DESK EDITOR
C. Güliz BOZDEMİR

TARANDIĞIMIZ İNDEKSLER / INDEXES
ECONLIT - USA
CABELL'S DIRECTORIES - USA
ASOS İNDEKS - TR
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL - PL
KWS NET LABOUR JOURNALS INDEX - USA

YAYIN TÜRÜ / TYPE of PUBLICATION
PERIODICAL - ULUSLARARASI SÜRELİ YAYIN
YAYIN ARALIĞI / FREQUENCY of PUBLICATION
6 AYLIK - TWICE A YEAR
DİLİ / LANGUAGE
TÜRKÇE ve İNGİLİZCE - *TURKISH and ENGLISH*

PRINT ISSN
2146 - 0000
E - ISSN
2146 - 7854

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

Dr. Serhat AYRIM - ÇSGB
Dr. Siddık TOPALOĞLU - ÇSGB
Dr. Havva Nurdan Rana GÜVEN - ÇSGB
Nurcan ÖNDER - ÇSGB
Ahmet ÇETİN - ÇSGB
Dr. Erdem CAM - ÇASGEM

ULUSLARARASI DANIŞMA KURULU / INTERNATIONAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Yener ALTUNBAŞ *Bangor University - UK*
Prof. Dr. Mehmet DEMİRBAĞ *University of Sheffield - UK*
Prof. Dr. Shahrokh Waleck DALPOUR *University of Maine - USA*
Prof. Dr. Paul Leonard GALLINA *Université Bishop's University - CA*
Prof. Dr. Douglas L. KRUSE *Rutgers, The State University of New Jersey - USA*
Prof. Dr. Özey MEHMET *University of Carleton - CA*
Prof. Dr. Theo NICHOLS *University of Cardiff - UK*
Prof. Dr. Mustafa ÖZBİLGİN *Brunel University - UK*
Doç. Dr. Kevin FARNSWORTH *University of Sheffield - UK*
Doç. Dr. Alper KARA *University of Hull - UK*
Doç. Dr. Yıldırım YILDIRIM *Syracuse University - USA*
Dr. Sürhan ÇAM *University of Cardiff - UK*
Dr. Tayo FASHOYIN *International Labour Organization - CH*

ULUSAL DANIŞMA KURULU / NATIONAL ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR *Türkiye Bilimler Akademisi*
Prof. Dr. Yusuf ALPER *Uludağ Üniversitesi*
Prof. Dr. Cihangir AKIN *Yalova Üniversitesi*
Prof. Dr. Mustafa AYKAÇ *Kırklareli Üniversitesi*
Prof. Dr. Mehmet BARCA *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*
Prof. Dr. Eyüp BEDİR *Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Vedat BİLGİN *Gazi Üniversitesi*
Prof. Dr. Toker DERELİ *Işık Üniversitesi*
Prof. Dr. Nihat ERDOĞMUŞ *İstanbul Şehir Üniversitesi*
Prof. Dr. Halis Yunus ERSÖZ *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Seyfettin GÜRSEL *Bahçeşehir Üniversitesi*
Prof. Dr. Tamer KOÇEL *İstanbul Kültür Üniversitesi*
Prof. Dr. Metin KUTAL *Kadir Has Üniversitesi*
Prof. Dr. Ahmet MAKAL *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Sedat MURAT *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU *Çankaya Üniversitesi*
Prof. Dr. Ahmet SELAMOĞLU *Kocaeli Üniversitesi*
Prof. Dr. Ali SEYYAR *Sakarya Üniversitesi*
Prof. Dr. Haluk Hadi SÜMER *Selçuk Üniversitesi*
Prof. Dr. İnsan TUNALI *Koç Üniversitesi*
Prof. Dr. Cavide Bedia UYARGİL *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Recep VARÇIN *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ *Emekli Öğretim Üyesi*
Prof. Dr. Erinç YELDAN *Yaşar Üniversitesi*
Doç. Dr. Aşkın KESER *Uludağ Üniversitesi*

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazar(lar)ına aittir.
Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.
The published contents in the articles cannot be used without being cited.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısını Belirleme Üzerine Bir Araştırma: Kandıra Meslek Yüksekokulu Örneği

A Study on Determination for Corporate Social Responsibility Perceptions of Vocational School Students: Kandıra Vocational School Sample

Tülin Bayraktar¹

Dilay Güvenç²

Öz

Günümüzde kurumsal sosyal sorumluluk kavramının önemi artan bir eğilim göstermektedir. İşletmeler bir taraftan toplumun faydası için üretim yaparken, diğer taraftan da doğal kaynakları tüketmektedir. Bu nedenle, işletmeler kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı gereği bu tüketimin bir bedeli olarak toplumun faydasına işler yapmaktadır. Bu çalışma ile gelecekte işletmelerin birçok iş kolunda çalışacak olan meslek yüksekokulu öğrencilerinin kurumsal sosyal sorumluluk algısının ne düzeyde olduğunu ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırma yüz yüze anket yöntemi ile yapılmış, anket demografik bilgiler ve kurumsal sosyal sorumluluk ölçeği içeren iki bölümden oluşturulmuştur. Veriler bir istatistiksel paket programı ile analiz edilip değerlendirilmiştir. Çalışma Kocaeli Üniversitesi Kandıra Meslek Yüksekokulu'nda eğitim gören 300 öğrenciye uygulanmıştır. Sonuçta, öğrencilerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) algıları yüksek çıkmıştır. Cinsiyetin KSS algılaması üzerine etkisi olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kurumsal sosyal sorumluluk, sosyal sorumluluk, meslek yüksekokulu

Abstract

Nowadays, companies produce for the benefit of society on one hand; on the other hand they spend the natural resources. Therefore, companies also do charity work as a price of this consumption with a sense of corporate social responsibility. With this study, it is indented to measure the level of the perception of the corporate social responsibility of vocational school students who work in the many businesses at the future. The research was done with face-to-face survey method; the survey consisted two parts including the scale of the corporate social responsibility. The data was analyzed and evaluated with a statistical software programme. The study was applied to 300 students who studied at Kocaeli University Kandıra Vocational School. Finally, the perception of Corporate Social Responsibility (CSR) of the students proved to be high. It was appointed that gender had no effect on CSR perception.

Keywords: Corporate social responsibility, social responsibility, vocational school

¹ Sakarya Üniversitesi, SBE, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, bayraktartulin83@gmail.com

² Sakarya Üniversitesi, SBE, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, dilay.dilay@windowslive.com

Giriş

Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) son yılların en güncel konularından birisidir. Sosyal sistemler olarak işletmeler, bir üst sosyal sistem olan toplum içerisinde yer almaktadır. Üst sistemde meydana gelebilecek olan sorunlar alt sistemi de olumsuz yönde etkileyeceğinden işletmeler sistemin sağlıklı ilerleyişine katkı sunmak zorundadır. Sosyal sorumluluklarını yerine getiren işletmenin olumlu bir imaja sahip olacağı düşünülmektedir. İşletmeler üzerlerine düşen sosyal sorumluluklarını yerine getirerek hem kendi içinde yer aldığı sistemi koruyarak kendi varlığını garanti altına almakta, hem de bu değerlerin yeniden üretimine katkı sağlamaktadır (Hall, Lumley ve McLennan, 1985: 19).

İşletmenin bulunduğu bölgedeki sosyal ve kültürel etkinlikleri, insani değerleri ve yardımseverliği desteklemesi, çalıştırdığı işgücünün haklarına saygı duyması ve bu hakları koruması, çalıştırdığı işgücüne cinsiyet ve bölge ayrımı yapmaksızın iyi davranması adeta sosyal sorumluluk sahibi işletmelerin özellikleri gibi karşımıza çıkmaktadır. Diğer yandan da, işletmenin ürettiği ürünü ekolojik düzene zarar vermeden üretmesi, doğayı koruması, kaliteli ve uygun fiyatlı ürün üretiminin yanı sıra satış sonrası servis ya da ürünün üretim sürecinin başından sonuna kadar geçen tüm süreçte tüketiciye dürüst bilgi vermesi; işletmenin, tüketicilerin gözünde olumlu bir imaja sahip olmasına ve tüketicinin algıladığı değerdeki artış ile birlikte de memnun ve sadık müşteriler elde etmesine neden olmaktadır (Lervik ve Johnson, 2003: 370). KSS, kuruluşların topluma karşı ödevleridir.

1. Sosyal Sorumluluk

Sosyal sorumluluk kavramı olarak; bireyler, işletmeler ve toplum açısından önem arz etmektedir. Sosyal sorumluluk; işyeri sahiplerinin, toplumun değer yargılarını göz önünde bulundurarak işletmelerini yönetmesidir (Demirkan, 1998).

Sosyal sorumluluk kavramı bireyler için kullanılır. Organizasyonlar ve şirketler için ise Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kavramı kullanılır. KSS kısaca, bir işletmenin etkinlik gösterdiği bölgedeki ortamı koruması ve geliştirmesi konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmesidir (Aydemir, 1999). Bu kurumlara sivil toplum kuruluşları ile dernekleri de ekleyebiliriz. Organik bir sisteme benzeyen işletmeler, kendilerine ait olan bir çevre içerisinde hayatlarını sürdürürler. Bu çevre içerisinde belli bir yere sahip olmak için sistem ile ilişki kurmak zorundadırlar (Dinçer ve Fidan, 2003). Buna göre de işletmeler, toplum içerisinde sorumluluk almak durumundadırlar.

2. Kurumsal Sosyal Sorumluluk

Son yıllarda, kurumsal sosyal sorumluluk kavramı işletmeler açısından önem kazanmıştır. İşletmeler üretim yaparken dört üretim faktöründen biri olan doğal kaynakları hızla tüketmektedir. Bu durum, ülkeleri, toplumları ve doğal olarak işletmeleri önem almaya sevk etmiştir. Bu nedenle işletmeler, KSS anlayışı ile, bu tüketimin bir bedeli olarak toplum için faydalı işler yapmaktadırlar.

KSS, işletmelerin sadece olumlu bir imaj oluşturmak veya itibarlarını arttırmak için yürüttükleri bir çalışma olmak yerine işletmenin tüm etkinliklerinde mevcut olması gereken bir kavramdır. Örnek verirsek; çalışanlarına dürüst ve adaletli davranmayan, ekolojik çevreye zarar veren, toplum adına bir artı değer yaratmayan ve haksız rekabete sebep olan bir işletmenin yürüteceği sosyal sorumluluk çalışması çok da etkin ve faydalı olmayacaktır (Varol, 2010).

KSS'nin üç dayanağı vardır. Bunlar; sürdürülebilirlik, hesap verilebilirlik ve şeffaflıktır (Crowter ve Aras, 2008). KSS'ye sahip olmak, firmalar için saygınlık demektir. Uzun dönemde işletme bundan kazançlı çıkar, işletmenin satışları artar ve işletme sürdürülebilir bir kalkınma gerçekleştirir (Henriques ve Richardson, 2004).

İlgili yazında KSS ile ilgili pek çok tanımlama vardır. Bazıları şunlardır:

“KSS'ler firmanın ana ilgileri ve kanunla istenenler hariç bazı sosyal faydaları izlemek adına giriştiği görülen işlerdir” (Banerjee, 2007).

“KSS, kurumların daha iyi bir toplum ve daha temiz bir çevreyle ilişkili olarak verdikleri gönüllülük kararları ile ilgili görüşlerdir” (Veysioğlu, 2009).

KSS, isteğe bağlı iş uygulamaları ile kurumun sahip olduğu kaynakların katkıları vasıtasıyla toplumun refahını arttırmak için üstlenilen bir yükümlülüktür (Kotler ve Lee, 2006: 3).

KSS; çalışanlarla, ailelerle, yerel ve sivil toplumla yaşam kalitesini iyileştirmek adına geniş anlamıyla toplumla birlikte çalışarak sürdürülebilir ekonomik gelişime katkıda bulunmak için işletmelerin yükümlü olduğu sorumluluklarıdır (Kotler ve Lee, 2006: 3).

KSS bilinci kuruluşlara şu avantajları sağlamaktadır (Özalp, Tonus ve Sarıkaya, 2008):

- Kuruluşların marka değerleri ve piyasa değerleri artar.
- Kuruluşların kurumsal öğrenme ve yaratıcılıkları artar.
- Kuruluşlar, yeni pazarlara girme ve müşteri bağlılığını sağlamada önemli fırsatlar kazanır.
- Kuruluşlara daha kaliteli mal ve hizmet sunulmasında etkin bir rol oynar.
- Toplumun ve kural koyucuların kuruluşların görüşlerine önem vermesini sağlar.

Bu tanımlar çerçevesinde denilebilir ki; çevrenin beklentileri ve baskılar, işletmeleri sorumlu davranmaya yönlendirmektedir. Böylece kurumsal sosyal sorumluluk, toplum refahının korunmasına ve arttırılmasına dair bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısı

KSS'nin gelecekteki başarısı, gelecek kuşakların KSS'ye yönelik tutum ve davranışlarına bağlıdır. Yeni neslin gelecekte bir müşteri veya yönetici olacağı düşünülürse, işletme ve toplum üzerindeki etkileri kaçınılmaz olacaktır. Yeni nesil, sosyal ve çevresel konularda daha açık olunması taraftandır (Sobczak, Debuquet ve Havard, 2006: 463).

İşletmelerin KSS'ye verdiği önemin artmasıyla öğrenciler üzerinde KSS algısını ölçme amacıyla yapılan çalışmalarda da artış olmuştur. Özellikle işletme ve mühendislik programları, KSS'nin algı düzeyinin araştırılması ve öğrencilere KSS bilincinin yerleştirilmesi açısından pek çok çalışma yapmaktadır. Gioia'nın yapmış olduğu araştırmada(2002); paydaşların çıkarlarının arttırılmasının KSS'ye verdikleri önemden geçtiğini düşünen öğrenci sayısı oranı ilk yılın sonunda %68'den %82'ye çıktığını tespit edilmiştir (Elias, 2004: 269).

İlgili yazında, öğrencilerin KSS algısını ölçen pek çok çalışma bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Kraft (1991), KSS algısında iş tecrübesinin önemini araştırmış, yönetici gibi davranan lisans öğrencilerinin finans, pazarlama ve insan kaynakları öğrencilerine göre KSS'yi daha az önemli bulduklarını tespit etmiştir (Kraft, 1991: 179).

- Kumar (1995) yaptığı çalışmada, sosyal uyumla öğrencilerin KSS algılamaları arasındaki ilişkiyi araştırmış, KSS algısında iş tecrübesinin ve yaşın etkili olduğu sonucuna varmıştır (Elias, 2004: 270).
- Uslu'nun 1996 yılında yapmış olduğu araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre KSS'ye daha fazla önem verdiği anlaşılmıştır (Uslu, 1996: 38-39).
- Ay'ın (2003) araştırmasında; işletme lisans ve yüksek lisans öğrencileri arasında KSS algısı yönünden anlamlı bir farklılık bulunamadığı sonucuna varılmıştır (Ay, 2003: 124-125).
- Özalp, Tonus ve Sarıkaya (2008) araştırmasında, iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin KSS algısına bakılmış ve sonuçta işletme bölümü öğrencilerinin KSS algısı diğer bölüm öğrencilerine göre daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir (Özalp, Tonus ve Sarıkaya, 2008: 69-84).

4. Metodoloji

4.1. Araştırmanın Amacı ve Hipotezleri

Hızla gelişmekte olan ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamada Meslek Yüksek Okulları (MYO) en büyük paya sahip olan kurumlardır. Çeşitli iş kollarında mesleki eğitim vererek nitelikli insan gücü yetiştiren MYO'lar (Davras ve Bulgan, 2012: 227-235), ülkenin gereksinimine uyan nitelikli yetişmiş iş gücü sağlamaktadır (Kılıç ve diğerleri, 2007: 292). MYO öğrencileri, mezuniyetlerinden itibaren sanayinin birçok alanında çalışma fırsatı bulup, ülkemizin üretim gücüne katkı sağlayacaktır. Bu nedenle KSS algısının da bu öğrencilerde gelişmiş olması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, basit örnekleme metoduyla MYO öğrencilerinin KSS algısını ölçmek ve KSS algısının öğrencilerde yerleşmesi amacıyla önerilerde bulunmaktır.

Araştırmanın hipotezleri ise şöyledir:

1. H_0 : Öğrencilerin KSS algıları yaş değişkenine göre bir farklılık göstermez.
2. H_0 : Öğrencilerin KSS algıları bölüm değişkenine göre bir farklılık göstermez.
3. H_0 : Öğrencilerin KSS algıları çalışma durumu değişkenine göre bir farklılık göstermez.
4. H_0 : Öğrencilerin KSS algıları KSS'yi duymuş olma değişkenine göre bir farklılık göstermez.

4.2. Örneklem

Araştırma kolayda örnekleme yöntemiyle Kocaeli Üniversitesi Kandıra Meslek Yüksekokulu öğrencileri olarak belirlenmiştir. Kandıra MYO'da eğitim verilen dört bölüm bulunmaktadır. Bunlar Bankacılık ve Sigortacılık bölümü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümü, İşletme bölümü ve Tekstil Teknolojisi bölümüdür. Çalışmanın evrenini bu bölümde 2014-2015 eğitim yılı bahar döneminde aktif olarak okuyan toplam 1203 öğrenci oluşturmaktadır. Gönüllü katılım çerçevesinde çalışmanın örneklemini toplam 300 öğrenci olmuştur. Böylelikle evrenin %24'üne ulaşılmıştır.

4.3. Veri Toplama Yöntemi ve Analizi

Araştırmada verilerin toplanmasında Demografik Bilgiler Formu ve KSS Ölçeği kullanılmıştır. Demografik bilgiler formu toplam 6 sorudan oluşmaktadır. KSS ölçeği de literatürde çeşitli araştırmalarda kullanılan Swaen ve Chumpitaz tarafından 2008 yılında geliştirilmiştir (Swaen ve Chumpitaz, 2008: 22). KSS ölçeği de toplam 18 sorudan oluşmakta

ve 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Alpha güvenilirlik katsayısı 0,904 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Veriler sınıf ortamında öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 20.0 istatistik programı kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, katılımcıların anketlerdeki her bir soruya verdikleri toplam cevapların puanları üzerinden değerlendirilmiştir. Bağımsız değişken olarak; cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve medeni durum kabul edilmiş, bağımlı değişken olarak da ölçek alınmıştır. Ortalamalar arası önem dereceleri tespit edilirken tüm analizlerde hata $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

4.4. Araştırma Bulguları

4.4.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamındaki katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Demografik Özellik	f	%
Yaş		
17-21	215	71,7
21-25	81	27,0
26-29	4	1,3
Toplam	300	100,0
Cinsiyet		
Kadın	222	74,0
Erkek	78	26,0
Toplam	300	100,0
Sınıf		
1.sınıf	195	65,0
2.sınıf	105	35,0
Toplam	300	100,0
Bölüm		
Bankacılık ve Sigortacılık Programı	28	9,3
İşletme Yönetimi Programı	114	38,0
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı	58	19,3
Tekstil Teknolojisi Programı	100	33,3
Toplam	300	100,0
Çalışma Durumu		
Çalışmıyor	245	81,7
Yarı zamanlı çalışıyor	44	14,7
Tam zamanlı çalışıyor	11	3,7
Toplam	300	100,0
KSS kavramını daha önce duyma durumu		
Duydum ama ayrıntılı bir bilgim yok.	282	94,0
Bölüm derslerinde incelendi.	14	4,7
Bu konuda ders aldım	4	1,3
Toplam	300	100,0

Tablo 1'deki öğrencilerin demografik bulguları incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyet durumları incelendiğinde %74,0'ı kadın, %26,0'ı erkek olduğu görülmüştür. Yaş durumları incelendiğinde %71,7 17-21 yaş aralığında, %27,0'ı 21-25 yaş aralığında, %1,3'ü 26-29 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Sınıf durumları incelendiğinde öğrencilerin %65,0'ı 1. sınıfta, %35,0'ı 2.sınıfta okumakta olduğu görülmüştür. Bölümleri incelendiğinde öğrencilerin %9,3'ü bankacılık ve sigortacılık programı, %38,0'ı işletme yönetimi programı, %19,3'ü halkla ilişkiler ve tanıtım programı, %33,3'ü tekstil teknolojisi programı bölümlerinde okudukları görülmüştür. Çalışma durumları incelendiğinde, %81,7'si çalışmıyor, %14,7'si yarı zamanlı çalışıyor, %3,6'sı tam zamanlı çalıştığı görülmüştür. Öğrencilerin KSS kavramını daha önce duyup duymadıkları incelendiğinde, öğrencilerin %94,0'ı duydum ama ayrıntılı bir bilgin yok, %4,7'si bölüm derslerinde incelendi, %1,3'ü bu konuda ders aldıkları görülmüştür. Öğrencilerin neredeyse tamamı herhangi bir işte çalışmadığı için, KSS algısı açısından ilk olarak üniversitede aldıkları eğitimin etkisi altında kalacağı ihtimali akla gelmektedir.

4.4.2. Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algılarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamındaki MYO öğrencilerinin KSS algılarını belirlemek amacıyla geliştirilen ölçeğe ilişkin betimsel istatistikî bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir

Öğrencilerin KSS algılarının belirlemek amacıyla kullanılan ölçekte likert tipi beşli puanlama tekniği kullanılmıştır. Dereceleme maddeleri "1 puan", "2 puan", "3 puan", "4 puan", "5 puan" seçeneklerinden oluşmaktadır. Bu seçenekler üzerinde analiz yapabilmek için; 1 ve 5 arasında değişen sayısal değerler verilmiştir. Aritmetik ortalamanın değerlendirme aralığı için; $(5-1=4)$ olarak hesaplanan aralık katsayısına göre $(4/5=0,80)$ seçenek aralıkları düzenlenmiştir. Buna göre düzenlenen değerlendirme aralıkları tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Ölçeğin Aralık Katsayısına Bağlı Olarak Gruplandırma

Puan Aralıkları	Puan Karşılığı
1-1,80	Çok Düşük
1,81-2,60	Düşük
2,61-3,40	Orta
3,41-4,20	Yüksek
4,21-5,00	Çok Yüksek

Tablo 3: Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algısı Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikler

MADDELER		1 PUAN	2 PUAN	3 PUAN	4 PUAN	5 PUAN	\bar{x}	s.s.
Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışına sahip bir firma geliştirmekte olan ülkelere yardım eder	f	25	43	130	48	54	3,21	1,15
	%	8,3	14,3	43,3	16,0	18,0		
Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışına sahip bir firma bölgelerdeki sosyal ve kültürel aktiviteleri destekler (sanat, kültür, spor)	f	9	36	83	78	94	3,71	1,12
	%	3,0	12	27,7	26,0	31,3		
KSS anlayışına sahip bir firma fakir ülkeler için proje geliştirir	f	21	39	86	87	67	3,47	1,18
	%	7,0	13	28,7	29,0	22,3		
KSS anlayışına sahip bir firma insani nedenleri yardımseverliği destekler	f	17	40	70	86	87	3,62	1,20
	%	5,7	13,3	23,3	28,7	29		

KSS anlayışına sahip bir firma doğal kaynakların tüketimini azaltır	f	47	56	104	52	41	2,95	1,24
	%	15,7	18,7	34,7	17,3	13,7		
KSS anlayışına sahip bir firma mümkün olduğunca ekolojik ürünler üretir	f	20	50	93	100	37	3,28	1,09
	%	6,7	16,7	31,0	33,3	12,3		
KSS anlayışına sahip bir firma tüketici haklarını gözetir	f	17	34	79	91	79	3,60	1,16
	%	5,7	11,3	26,3	30,3	26,3		
KSS anlayışına sahip bir firma tüketicilere dürüst bir şekilde davranır	f	18	33	83	86	80	3,59	1,17
	%	6,0	11,0	27,7	28,7	26,7		
KSS anlayışına sahip bir firma ürün bileşimi hakkında tüketicilere doğru bilgi verir	f	12	48	84	79	77	3,54	1,15
	%	4,0	16	28	26,3	25,7		
KSS anlayışına sahip bir firma cinsiyet, etnik, bölge ayrımı yapmadan çalışanlara iyi davranır	f	13	34	70	82	101	3,75	1,16
	%	4,3	11,3	23,3	27,3	33,7		
KSS anlayışına sahip bir firma işler yaratır	f	19	32	89	86	74	3,55	1,16
	%	6,3	10,7	29,7	28,7	24,7		
KSS anlayışına sahip bir firma geçerli yasa ve kanunlara uyum içerisinde hareket eder	f	12	33	76	97	82	3,68	1,11
	%	4,0	11,0	25,3	32,3	27,3		
KSS anlayışına sahip bir firma çalışan haklarını korur	f	15	36	59	92	98	3,74	1,18
	%	5,0	12,0	19,7	30,7	32,7		
KSS anlayışına sahip bir firma çalışanların sağlığını ve güvenliğini garanti altına alır	f	15	34	65	75	111	3,78	1,20
	%	5,0	11,3	21,7	25,0	37,0		
KSS anlayışına sahip bir firma faaliyet gösterdiği ülkelerde insan haklarına saygılıdır	f	19	24	85	82	90	3,67	1,17
	%	6,3	8,0	28,3	27,3	30,0		
KSS anlayışına sahip bir firma insan haklarının ihlal edildiği ülkelerde faaliyet göstermez	f	29	42	80	77	72	3,40	1,26
	%	9,7	14,0	26,7	25,7	24,0		
KSS GENEL ORTALAMA							3,53	

Tablo 3'deki KSS ölçeğine ait betimsel istatistikler incelendiğinde, MYO öğrencilerinin KSS algılarının genel ortalamaları incelendiğinde, öğrencilerin KSS algılarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. (Genel Ortalama = 3,53). MYO öğrencilerinin KSS ölçeğindeki en yüksek algıya sahip ilk maddenin "KSS anlayışına sahip bir firma çalışanların sağlığını ve güvenliğini garanti altına alır" (=3,78), en yüksek algıya sahip ikinci maddenin "KSS anlayışına sahip bir firma cinsiyet, etnik, bölge ayrımı yapmadan çalışanlara iyi davranır" (=3,75), en yüksek algıya sahip üçüncü maddenin ise "KSS anlayışına sahip bir firma çalışan haklarını korur" (=3,74) olduğu görülürken en düşük algıya sahip ilk maddenin "KSS anlayışına sahip bir firma doğal kaynakların tüketimini azaltır" (=2,95), en düşük algıya sahip ikinci maddenin "Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışına sahip bir firma geliştirmekte olan ülkelere yardım eder" (=3,21), en yüksek algıya sahip üçüncü maddenin ise "KSS anlayışına sahip bir firma mümkün olduğunca ekolojik ürünler üretir" (=3,28) maddelerinin olduğu görülmüştür.

4.4.3. Değişkenler Arası İlişkilere Yönelik Bulgular

Değişkenler arası ilişkilere yönelik bulgular aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4: MYO öğrencilerinin KSS algılarının Cinsiyet ve Sınıf Durumları Değişkenine Göre Karşılaştırılması (T-test)

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	P	
KSS algıları	Kadın	222	56,24	12,44	-0,675	0,50	
	Erkek	78	57,31	10,57		0	
	Sınıf						
	1.sınıf	195	57,72	11,64	2,389	0,01	
2.sınıf	105	54,29	12,32	7*			

H₀: Öğrencilerin KSS algıları demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermez.

H₁: Öğrencilerin KSS algıları demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

Tablo 4' de görüldüğü gibi öğrencilerin KSS algıları cinsiyet değişkenine göre ($t=-0,675$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 4' de görüldüğü gibi öğrencilerin KSS algıları sınıf değişkenine göre ($t=-0,2,389$; $p<0,05$) ($p=0,017$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğrencilerin KSS algılarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucunda, sınıfı 1. sınıf olan öğrencilerin KSS algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür ($=57,72$). Bu durum meslek lisesi çıkışlı öğrencilerin lisede aldıkları işletme derslerinin etkili olması olarak yorumlanabilir.

Tablo 5: MYO öğrencilerinin KSS algılarının Yaş, Bölüm, Çalışma Durumları ve KSS Kavramını Daha Önce Duyma Durumları Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One-Way Anova)

	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	P
KSS algıları	17-21	215	56,78	12,03	0,199	0,820
	21-25	81	55,80	12,09		
	26-29	4	57,00	7,620		
Bölüm						
KSS algıları	Bankacılık ve Sigortacılık Programı	28	52,39	10,89	2,358	0,072
	İşletme Yönetimi Programı	114	58,31	10,93		
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı	58	54,86	12,34		
	Tekstil Teknolojisi Programı	100	56,60	12,91		
Çalışma Durumu						
KSS algıları	Çalışmıyor	245	56,91	11,64	1,280	0,279
	Yarı zamanlı çalışıyor	44	55,61	12,76		
	Tam zamanlı çalışıyor	11	51,36	15,66		
KSS Duyma Durumu						
KSS algıları	Duydum ama ayrıntılı bir bilgim yok.	282	56,39	12,00	0,392	0,676
	Bölüm derslerinde incelendi.	14	59,29	11,46		
	Bu konuda ders aldım	4	56,00	14,07		

H₀: Öğrencilerin KSS algıları demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık göstermez.

H₁: Öğrencilerin KSS algıları demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterir.

Tablo 5 incelendiğinde;

- Öğrencilerin KSS algıları yaş değişkenine göre ($F=0,199$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu durumu dış etkenlerden duyumun çok etkili olmadığı, eğitim hayatında alınan bilgilerin daha etkili olduğu olarak yorumlayabiliriz.
- Öğrencilerin KSS algıları bölüm değişkenine göre ($F=2,358$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Öğrencilerin KSS algıları çalışma durumu değişkenine göre ($F=1,280$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Öğrencilerin KSS algıları KSS' yi duymuş olma değişkenine göre ($F=0,392$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 6: KSS Algı Ölçeğine Ait Güvenirlilik Analizi

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0,904	16

Tablo 6'daki güvenilirlik katsayısı incelendiğinde, KSS algısı ölçeğine ait Cronbach's Alpha değerlerinin 0,904 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değerler ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Küreselleşen dünyamızda, işletmeler rekabetçi piyasa koşullarına ayak uydurabilmek ve tüketiciler tarafından öncelikli olarak tercih edilebilmek için bir yarış içerisine girmişlerdir. Teknolojinin gelişmesi ve sosyal sorumluluk bilincinin artmasıyla birlikte işletmelerin tüketicide tercih edilme ve tekrar satın alma niyeti uyandırabilmesi için artık sadece kaliteli ve dayanıklı ürünü piyasaya sunması yetersiz kalmakta, işletmelerin sosyal sorumluluk projelerine de destek vermeleri beklenmektedir.

Ülkemizde KSS ile ilgili farklı ve bazen de yanlış algılar mevcuttur. Hatta KSS kavramı toplum tarafından çok bilinmemekle birlikte daha çok gönüllü sorumlulukmuş gibi algılanmaktadır.

Araştırmada görülmüştür ki; geleceğin işletme çalışanları ve belki de yöneticisi olacak öğrenciler bile KSS kavramını duymuşlar ama bu kavram hakkında ayrıntılı bilgi sahibi değillerdir. Bu da KSS kavramının üniversitelerde mutlaka verilmesi gerektiği düşüncesini doğurmuştur. Özellikle işletme v.b. bölümlerde eğitim gören öğrencilerin KSS'yi ders ortamında öğrenmesi gerekliliği mevcuttur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümleri incelendiğinde öğrencilerin %9,3'ü bankacılık ve sigortacılık programı, %38,0'ı işletme yönetimi programı, %19,3'ü halkla ilişkiler ve tanıtım programı, %33,3'ü tekstil teknolojisi programı bölümlerinde okudukları görülmüştür. Çoğunluk işletme öğrencisi olduğu için KSS algısının düşük çıkması düşündürücü bir durum olmuştur.

Öğrencilerin çalışma durumları incelendiğinde, %81,7'si çalışmıyor, %14,7'si yarı zamanlı çalışıyor, %3,6'sı tam zamanlı çalıştığı görülmüştür. Çalışmayan öğrenciler çoğunlukta olduğu halde KSS kavramını öğrencilerin %94,0'ı duymuştur. Bununla birlikte MYO öğrencilerin KSS algılarının genel ortalamaları incelendiğinde öğrencilerin KSS algılarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. (Genel Ortalama = 3,53). KSS algılaması cinsiyet açısından farklılık göstermemekte, kız öğrencilerin erkek öğrencilerle KSS algılama düzeyi birbirine yakın çıkmıştır. KSS algıları sınıf değişkenine göre ($t=-0,2,389$; $p<0,05$) ($p=0,017$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. 1. sınıf olan öğrencilerin KSS algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

İşletmeler hangi alanda faaliyet gösterirse göstereceği işletmeden önce o işletmede çalışan bireylerin KSS algısının daha yüksek olması gerekmektedir. Bu algının daha üniversite sıralarında verilmesi gerekmektedir. Sosyal sorumluluk algısı yüksek olan bireylerin iş dünyasında yer alması gelecek dünya için çok önemli bir durumdur. Böylelikle işletmeler ve çalışanları yerine getirdikleri tüm etkinliklerde KSS algısı ile hareket edecekler bu da daha önce belirttiğimiz sistemi tabandan olumlu etkileyecektir.

Kaynakça

- Ay, Ünal (2003) **İşletmelerde Etik ve Sosyal Sorumluluk**, İstanbul: Nobel Kitabevi.
- Aydemir, Muzaffer (1999) *Sosyal Sorumluluk 8000 (Social Accountability 8000) Standardı*, **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 1, Sayı 3, s. 1-11.
- Banerjee, Subhabrata Bobby (2007) *Corporate Social Responsibility-The Good, The Bad and The Ugly*, Edward Elgar Publishing, Inc., Cheltenham, UK- Northampton, MA, USA.
- Davras, M. Gonca ve Gülay Bulgan(2012) *Meslek Yüksekokulu (MYO) Öğrencilerinin İngilizce Hazırlık Eğitimine Yönelik Tutumları: Isparta MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği Örneği*, **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 13 (2), 227-235.
- Demirkan, Mahmut (1998) *Türk Endüstri İlişkileri Sisteminde Etik Tavrı ve Sorumluluk Bilinci, Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu*, SAÜ., İİBF., Adapazarı.
- Dinçer, Ömer ve Yahya Fidan (2003) **İşletme Yönetimine Giriş**, İstanbul: Beta Yayınları.
- Elias, Rafik Z. (2004) *An Examination of Business Students Perception of Corporate Social Responsibilities Before and After Bankruptcies*, **Journal of Business Ethics**, 52.
- Hall, Stuart; Bob Lumley ve Gregor Mclennan (1985) **Siyaset ve İdeoloji**, (Çeviren: Sadun Emrealp), Ankara: Birey ve Toplum Yayınları.
- Henriques, Adrian ve Julie Richardson (2004) **The Triple Bottom Line: Does It All Add Up?- Assessing The Sustainability of Business and CSR-** Earthscan, London-Sterling, VA, UK and USA.
- Kılıç, C. Ceyhan; Ali Salman ve Rıza Avcıoğlu (2007) *Meslek Yüksekokullarının Süregelen Sorunları ve Bayındır Meslek Yüksekokulu Örneği*, **4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sempozyumu**, 14-16 Mayıs, İzmir: 292.
- Kotler, Philip and Nancy R. Lee (2006) **Kurumsal Sosyal Sorumluluk** (Çeviren: Sibel Kaçamak), İstanbul: MediaCat.
- Kraft, Kenneth L. (1991) *The Relative Importance of Social Responsibility in Determining Organizational Effectiveness: Student Responses*, **Journal of Business Ethics**, 10/3.

- Lervik, Line ve Michael D.Johnson (2003) *Service Equity, Satisfaction and Loyalty: From Transaction-Specific to Cumulative Evaluations*, **Journal of Service**, 370-410.
- Özalp, İnan; H.Zümrüt Tonus ve Muammer Sarıkaya (2008) *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Algılamaları Üzerine Bir Araştırma*, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt/:8-Sayı/No:1.
- Sobczak, Andre; Gervaise Debucquet ve Christelle Havard (2006) *The Impact of Higher Education on Students and Young Managers Perception of Companies and CSR: An Exploratory Analysis*, **Corporate Governance**, Vol. 6, No: 4.
- Swaen, Valerie ve Ruben Chumpitaz (2008) *Impact of Corporate Social Responsibility On Consumer Trust*, **Resherche et Applications En Marketing** , Vol. 23, 7-33.
- Uslu, Aypar Topkara (1996), *İşletme Öğrencilerinin İş Ahlakına Yönelik Tutum ve Davranışları, Öneri: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:5, Yıl: 3 Cilt :1.
- Varol, Aslı (2010) *Hedef Kitlelerin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Değerlendirmesi: Üniversite Gençlerine Yönelik Bir Araştırma*, **Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**, Cilt: 6, Sayı:1. S. 49-64.
- Veyisoğlu, Murat (2009) **Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çerçevesinde Toplum Gönüllüleri Faaliyetlerinde Yer Alan Katılımcıların Beklenti ve Algılarına Yönelik Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı.